* כָּשֵׁר לִכְתֹּב תְּפִלִּין: ד [ז]תְּפִלִּין * שֶׁכְּתָבָם (יב) אֶפִּיקוֹרוֹס (יג) יִשְׂרְפוּ, (יד) [ח]וְיֵשׁ אוֹמְרִים יִגָּנְזוּ: ה [ט]נִמְצְאוּ בְּיַד אֶפִּיקוֹרוֹס וְאֵין יָדוּעַ מִי כְּתָבָן, (טו) יִגָּנְזוּ: ו [י]נִמְצְאוּ בְּיַד אֵינוֹ יְהוּדִי וְאֵין יָדוּעַ מִי כְּתָבָם, (טז) כְּשֵׁרִים: ז * [כ]אֵין לוֹקְחִין תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת וְסְפָרִים מִן הַכּוּתִים (יז) יוֹתֵר מִכְּדֵי דְּמֵיהֶן

ז [ז] הַרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק א' שם (ה"ז).
ח [ח] טור וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יט ח"ד).
ט [ט] שם וּכְלִשְׁנָא בְּתַרָא וְרַמְבַּ"ם שָׁם פֶּרֶק א' וְרַ"ן (ניסין כג: ד"ה נמצא). [י] שָׁם וּפֶרֶק א' שָׁם (ע"א).

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

נַפְשׁוֹ עַל אֱמוּנַת ה', מִכָּל מָקוֹם לֹא יָצָא מִכְּלַל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה כֵּיוָן דְּהָיָה בְּאֹנֶס. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) שֶׁהֲעָלָה דְּאֵין לְהָקֵל בָּזֶה אֶפְלּוּ אִם בְּצִינְעָא הוּא שׁוֹמֵר אֶת הַתּוֹרָה רַק שֶׁבְּהֶנְחַת תְּפִלִּין הוּא מִתְעַצֵּל, דַּהֲלֹא עַל כָּל פָּנִים אֵינוֹ בְּקַשְׁיָרָה, וְכָל שֶׁכֵּן אִם הוּא מוּמְר לְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, אִם לֹא שֶׁמַּחֲמַת פַּחַד שֶׁלֹּא יַהַרְגוּהוּ הוּא יָרֵא לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה אֶפְלּוּ בְּצִינְעָא, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א שֶׁמְּסִכִּים גַּם כֵּן לְהַמָּגֵן אַבְרָהָם. עוֹד כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) בְּשֵׁם הַדְּרָכֵי מֹשֶׁה (אות א) דְּאָף דְּכָסַפְר תּוֹרָה מִמְּזוּר וְגַר תּוֹשָׁב [הֵינוּ שֶׁקִּבֵּל עָלָיו שֶׁבַע מִצְוֹת בְּנֵי נֹחַ] פְּסוּלִים לִכְתֹּב כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן (רפ"א) [רע"ן], אֲפִלּוּ הָכִי בִּתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת אֵין לָחֹשׁ. וְכָל הָאַחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ דְּגַר תּוֹשָׁב פָּסוּל לְכִתְיבַת סְתָ"ם דְּהָא אֵינוֹ בְּקַשְׁיָרָה, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה שכתבם): ד (יב) אֶפִּיקוֹרוֹס. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה שכתבם): (יג) יִשְׂרְפוּ. עִם אַזְכָּרוֹתֵיהֶן וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן של"ד סָעִיף כ"א עַיֵּן שָׁם, דְּסָתְמוֹ כְּשֶׁכּוֹתֵב לְשֵׁם עֲבוֹדַת גִּלּוּלִים הוּא כּוֹתֵב: (יד) וְיֵשׁ אוֹמְרִים יִגָּנְזוּ. דְּאֵין דֶּרֶךְ אֶפִּיקוֹרוֹס (ט) לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, וּבְוַדַּאי כָּתְבוּ לְמִכֹּר לְיִשְׂרָאֵל וְאֶפְשָׁר שֶׁלֹּא כָּתְבוּ בְּסָתָם לְשֵׁם עֲבוֹדַת גִּלּוּלִים. וְדַעַת הַמְחַבֵּר לִפְסֹק כְּדֵעָה רִאשׁוֹנָה לָכֵן כָּתְבוּ בְּסָתָם, וְכֵן דַּעַת הַטַּ"ז (סק"ג) וְהַפְּרִישָׁה (סק"ב) וְהַגְּרַ"א בְּבֵאוּרוֹ: ה (טו) יִגָּנְזוּ. מִפֶּפֶק שָׁמָּא הוּא כְּתָבָן, אֲבָל אֵין לִשְׂרֹף מִפֶּפֶק דַּהֲלֹא כְּתִיב (דברים יב ד) 'לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַה' אֱלֹהֵיכֶם': ו (טז) כְּשֵׁרִים. דְּסָתָם עוֹבְדֵי גִּלּוּלִים (יט) אֵין בְּקִיאִין לִכְתֹּב וּבְוַדַּאי יִשְׂרָאֵל כָּתְבוֹ, וּבִכְרֵט בִּמְקוֹמוֹתֵינוּ שֶׁיְּדוּעִ שֶׁאֵין אֵינָם יְהוּדִים יוֹדְעִין לִכְתֹּב. אֶפְלּוּ בְּסֵפֶר תּוֹרָה שֶׁנִּמְצָא בְּיָדָן מַסִּיק הַשַּׁ"ךְ [בְּיוֹרֶה דֵּעָה בְּסִימָן רפ"א סָעִיף קָטָן (ד')] (ה') דְּלְבַלֵּי עֶלְמָא כְּשֵׁרָה, דְּתַלְיָנַן דְּהָאֵינָם יְהוּדִים בְּזוּז אוֹתָהּ: ז (יז) יוֹתֵר וְכוּ'. אֲבָל בִּמְעַט יוֹתֵר מִשָּׁוֶן [דְּהַיְנוּ עַד כְּדֵי (יט) חֲצִי דִּינָר בִּתְפִלִּין וּלְפִי עֶרְכָּךְ זֶה בְּסֵפֶר תּוֹרָה] חַיְּבִין לִקְנוֹת מֵהֶן, וְאַף דְּסֵפֶר תּוֹרָה שֶׁנִּמְצָא בְּיַד אֵינוֹ יְהוּדִי יֵשׁ אוֹמְרִים דְּיִגָּנֵז [בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רפ"א (ס"א)], אַף עַל פִּי כֵן חַיְּבִין לִקְנוֹת מֵהֶם וַאֲפִלּוּ בִּמְעַט יוֹתֵר וּכְדֵי לְגָנְזָן בְּכְדֵי שֶׁלֹּא יְבֹאוּ הָעוֹבְדֵי גִּלּוּלִים לִזְלְזֵל בָּהֶם, וּפְשׁוּט דְּהוּא הַדִּין אִם הֵם פְּסוּלִין מֵחֲמַת עַצְמָם גַּם כֵּן חַיְּבִין לִקְנוֹת מֵהָעוֹבְדֵי גִּלּוּלִים כְּדֵי לְגָנְזָן. אֲבָל (כ) בִּכְתָבָן אֶפִּיקוֹרוֹס

בֵּאוּר הַלָּכָה

'לְאַבּוֹתֶיךָ' הַמְשִׁיךְ הַפַּי"ת וְכָל כְּהַאי גַּוְנָא] כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִרְאֶה כְּתֹבָה אַחַת, וְזֶה מֻתָּר מִדִּינָא אֶפְלּוּ בִּתְפִלִּין דְּכִבְיָנוֹן דְּסִדְרָן, דְּזֶה אֵינוֹ בִּכְלָל כְּתִיבָה וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ל"ב (ס"ב ס"ק ק"כ) לָכֵן מַתָּר זֶה אֶפְלּוּ עַל יְדֵי פְּסוּלִין כְּמוֹ גְּרוּדָה. וּמַה שֶּׁכָּתְבוּ עוֹד אוֹ לְהַגִּיהַּ אֵיזֶה אוֹת דְּצָרְתָה הוּא פְּסוּל, כַּנַּ"ל לְאַפּוֹקֵי עֲשִׂיַּת הַתָּגִין שֶׁצָּל שִׁטְנ"ז ג"ץ דְּגַם בְּלֹא זֶה כָּשֵׁר כְּדִרְאֻבַּד וּכְסִימָן ל"ו (ס"ג) אֵין לְהַחְמִיר כְּדִרְאֻבַּד גַּם בָּזֶה, וְהוּא הַדִּין הָעֲבָרַת קַלְמוֹס עַל אֵיזוֹ אוֹת דְּגַם עַתָּה יֵשׁ שָׁם אוֹת עָלָיו שֶׁרְשׁוּמוֹ נִכָּר אֶלָּא שֶׁשּׁוֹמְרוֹ שֶׁלֹּא יִתְמַחֵק יוֹתֵר וְיִפָּסֵל, דְּכָל זֶה אֵינוֹ בִּכְלָל כְּתִיבָה. וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בִּיוֹד"י הָאֶל"ף וְהַשִּׁי"ן שֶׁאֵין נוֹגְעִין וְתִינוֹק דְּלֹא חָפֵיס וְלֹא טָפֵשׁ מִכִּירִים, וְכֵן אִם חָסֵר קוֹץ הַשִּׁמְאלִי בְּיוֹ"ד, אִם מְהֵנֵּי תִּקּוּן עַל יְדֵי אֶלּוּ הַפְּסוּלִין בְּדִרְאֻבַּד, מִי נֵימָא כְּמוֹ דִּלְעֵנְיַן שֶׁלֹּא בְּסִדְרָן מִקַּלְיָנַן וְאָמְרִינַן דְּאֵין זֶה כְּתִיבָה חֲדָשָׁה כֵּיוָן דְּעִקַּר צוּרָתוֹ עָלָיו הָכִי נָמֵי לְעִנְיַן זֶה וְלֹא קָרִינַן בֵּיהּ כָּל שֶׁאֵינוֹ בְּקַשְׁיָרָה אֵינוֹ בִּכְתִיבָה, אוֹ דִּילְמָא כֵּיוָן דְּצָל כָּל פָּנִים עָשָׂה הָאוֹת פְּסוּל וְעַל יְדֵי תִּקּוּנָן שֶׁל אֵלּוּ הַפְּסוּלִין יֵצֵא כָּשֵׁר כְּדִרְאֻבַּד, וְלֹא דְּמֵי לְגְרוּדָה דְּשָׁם אֵינוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּגוּף צוּרַת הָאוֹת כְּלָל. וְאֵין לְהָבִיא רְאָיָה לְהַקֵּל בָּזֶה מִדִּנְקַט הַמְחַבֵּר"ם (שם) בְּסוֹף דְּבָרָיו וְזֶה לְשׁוֹנוֹ אֲכָן אִם הָיוּ הַנְּגִיעוֹת בְּגוּף הָאוֹתִיּוֹת עַצְמָן כְּגוֹן בְּרֶגְלֵי הַהֵ"א וְהַקּוֹ"ף אוֹ רַגְלֵי הָאֶל"ף בְּבָּנוּת אוֹ פְּנֵי הָאֶל"ף הָיוּ נוֹגְעִים בְּגַב שְׁתֵּיהֶן וְהָאִשָּׁה הִפְרִידָה אוֹתָן, פְּשִׁיטָא דְּהַסֵּפֶר תּוֹרָה פְּסוּלָה דְּהָא אִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנָם כִּי אִם בְּגָרִירַת כָּל מַה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּפָסוּל לַחֲזֹר וּלְכָתְבוֹ מֵחָדָשׁ וְזֶה מִקְרֵי כְּתִיבָה גְּמוּרָה עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְלֹא נָקַט יוֹתֵר רְבוּתָא דַּאֲפִילּוּ בָּזֶה שֶׁהָיָה לוֹ לְתַקֵּן תִּקּוּן הָאִשָּׁה גַּם כֵּן עַיֵּן צוּרָתוֹ עָלָיו דְּפָסוּל כָּל שֶׁהוֹסִיף בִּכְתִיבָה וְעַל יְדֵי הַכְשֵׁר הָאוֹת, דְּאִפְשָׁר מְשׁוּם דְּהַמְּהַרֵּ"ם רָצָה לְהַשִּׁיב לְהַשּׁוֹאֵל בְּשֶׁאֵלָתוֹ שֶׁשְּׁאָל לְפָנָיו בְּגָרִירַת הָאִשָּׁה אִם כָּשֵׁר וְהֵשִׁיבוּ דְּיֵשׁ חִלּוּק בֵּין גְּרִירָה לִגְרִירָה וְכִדְאִיתָא שָׁם, לָכֵן לֹא נָקַט רְבוּתָא זוֹ וְכֵן מִסְתַּבֵּר. כְּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ו ובסו"ר לב ס"ק סט) דְּקֶשֶׁר שֶׁל דָּל"ת וְאַף שֶׁל יו"ד שֶׁבִּתְפִלִּין שֶׁל יָד יֵרָאֶה דַּאֵין לַעֲשׂוֹתָם כִּי אִם לִשְׁמָהּ וְשֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹתָם עַל יְדֵי אִשָּׁה וְקָטָן, דִּבְכְלַל כְּתִיבָה הָוֶה כְּמוֹ הַשִּׁי"ן שֶׁכְּשֵׁל רֹאשׁ עַיִן שָׁם. וְנִרְאֶה לִי דְּאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה בְּקָטָן שֶׁהוּא בֶּן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה אִם גָּדוֹל עוֹמֵד עַל גַּבּוֹ וּמְצַוֵּהוּ לַעֲשׂוֹת לִשְׁמָהּ אַף שֶׁלֹּא יָדְעִינַן שֶׁהֲבִיאָ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, דִּבְלָאו הָכִי יֵשׁ הַרְבֵּה מִקְלִין בָּזֶה וְכַנַּ"ל (ד"ה או קטן וד"ה כל שפסול), וְגַם לְדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת שֶׁכָּתַב ס"ב עַמּוּד א' דְּבוּר הַמַּתְחִיל שי"ן עַיִן שָׁם אֵין מָקוֹם לָזֶה, וְכָל שֶׁכֵּן דְּאֵין צָרִיךְ לְהַחְמִיר הַקָּטָן הָזֶה לְעַצְמוֹ בָּזֶה אֶלָּא לְדִרְאֻבַּד. וּבִמְקוֹם שֶׁהַמִּנְהָג שְׁגוּיִים לְנָשִׁים לְתַפֵּר תּוֹרָה וְאֵי אֶפְשָׁר לְשָׁנוֹת הַמִּנְהָג צָרִיךְ לְהַזְהִיר וּלְהָזֵר שֶׁהַתְּפִירָה בְּשֵׁנִי גְּדִילִים כְּדֵי לְגָנְזָן. אֲבָל (כ) בִּכְתָבָן אֶפִּיקוֹרוֹס מֵהָעוֹבְדֵי גִּלּוּלִים כְּדֵי לְגָנְזָן. אֲבָל

ל"ה (ס"א). וְדַע עוד א]דִּלְעִנְיַן תְּפִירַת סֵפֶר תּוֹרָה עַל יְדֵי נָשִׁים וְהוּא הַדִּין כָּל אִלּוּ הַפְּסוּלִין יֵשׁ הַרְבֵּה מִסְקַפְקִין בָּזֶה, עַל כֵּן יֵשׁ לְהַזְהִיר מְאֹד עַל הַתְּפִירוֹת שֶׁתִּתְקַן הָאִשָּׁה וְלַחֲזֹר וּלְתָקְנָן בְּהֶכְשֵׁר יַחֲזֹר וְיִתְקָנֵם דְּכֵיוָן דְּיוֹדְעִ הַמְּקוֹמוֹת וְאִפְשָׁר לוֹ לְתַקְּנָם הֲרֵי בְּלִבְלּוּמֵי גְּמוּר, אֲבָל בְּלֹא הָכִי אֵין לְהַחְמִיר בְּדִרְאֻבַּד כֵּן פְּסַק הַמְּהַרֵּ"ם לוּבְלִין בְּתִשׁוּבָה (שם), וּבְעֵת מִגֵּן הָאֶלֶף (בתשובה שבסוף קונ' עשרים גרה) חוֹלֵק עָלָיו וּמַצְרִיךְ לְהַחְמִיר הַתְּפִירוֹת אֶפְלּוּ בְּדִרְאֻבַּד. וּבִמְקוֹם שֶׁהַמִּנְהָג שְׁגוּיִים לְנָשִׁים לְתַפֵּר תּוֹרָה וְאִי אֶפְשָׁר לְשָׁנוֹת הַמִּנְהָג צָרִיךְ לְהַזְהִיר וּלְהָזֵר שֶׁהַתְּפִירָה רִאשׁוֹנָה וְאַחֲרוֹנָה וְגַם בְּאֶמְצַע יַעֲשֶׂה הַסּוֹפֵר מִקְדָּם וְאַחַר כָּךְ יִתֵּן לְנָשִׁים לְתַפֵּר [פַּתְחֵי תְּשׁוּבָה יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רפ"א (סק"ד)]:

ג * כָּשֵׁר לִכְתֹּב תְּפִלִּין. כָּל זֶה אֵירְרֵי בְּגַר תּוֹשָׁב הַסְּכִימוּ הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ט) וְלִבְושֵׁי שְׂרָד (ס"ז) וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק"ט) [וְעוֹד הַרְבֵּה] דְּפָסוּל מִטַּעַם דְּהָא אֵינוֹ בְּקַשְׁיָרָה, וְהַשְּׁאָרֵי כְּגוֹן הַמְצִיא הַפְּרִי מְגַדִּים (ד"ה אפרים ס"ז) הַמְצִיא דָּבָר חָדָשׁ דְּאִירְרֵי הַדַּרְכֵי מֹשֶׁה דְּמַכְשִׁיר בְּגַר תּוֹשָׁב דְּקָבֵל עָלָיו כָּל הַמִּצְוֹת חוּץ מֵאֲסוּר נְבֵלָה וְאִם כֵּן הֲלֹא יֶשְׁנוֹ בְּקַשְׁיָרָה, וְכֵאֲמֶת נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי שֶׁגַּם זֶה אֵינוֹ מוֹעִיל עַל כָּל פָּנִים אֵינוֹ מוֹעִיל עַל הַקַּשְׁיָרָה, וְתַדַּע דְּאִשּׁוֹ אִשָּׁה וְעֶבֶד יָקְבְּלוּ עֲלֵיהֶן מִצְוֹת תְּפִלִּין יִהְיוּ כְּשֵׁרִים לְכְתִיבַת תְּפִלִּין, וְאִם תִּרְאֶה מְשׁוּם דִּמְחִיִּין לְנָשִׁים עַל הַנַּחַת תְּפִלִּין וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ל"ח (ס"ג), זֶה אֵינוֹ דָּכָל זֶה רַק מֵחֲמַת חֻמְרָא בְּעָלְמָא שְׁחוֹשְׁשִׁין לְהַפְּסִיקְתָא (רבתי פכ"ב) אֲבָל שֵׁ"ם הַיִּלֵּל (עירובין צו.) סוֹבֵר דְּאֵין מוֹחִין עַל זֶה וְכִדְאִיתָא שָׁם בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ונשים), וְעוֹד עֲבָדִים יוֹכִיחוּ דְּאֵין מוֹחִין בְּהֶן וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סי' לח ס"ק יב) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת שַׁבָּת, וְגַם לְפִי זֶה אִם הָאִשָּׁה תְּקַבֵּל עַל עַצְמָהּ מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה אַף לְרַבֵּנוּ תָם (גיטין מה: תוד"ה כל) לַעֲשׂוֹת צְרִיכוֹת לַאֲנָשִׁים, זֶה אֵינוֹ דְּאִם כֵּן דְּבָזֶה יֵשׁ לְהַקֵּל עַל הָאִשָּׁה שֶׁלֹּא תְּהֵא בְּכָל יוֹם בְּצַעַר וְכֵן [מִן] הַדִּין אֵין לְהַחְמִיר כְּדִרְאֻבַּד גַּם בָּזֶה, וְהוּא הַדִּין הָעֲבָרַת קַלְמוֹס עַל אֵיזוֹ אוֹת דְּגַם עַתָּה יֵשׁ שָׁם אוֹת עָלָיו שֶׁרְשׁוּמוֹ נִכָּר אֶלָּא שֶׁשּׁוֹמְרוֹ שֶׁלֹּא יִתְמַחֵק יוֹתֵר וְיִפָּסֵל, דְּכָל זֶה אֵינוֹ בִּכְלָל כְּתִיבָה. וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בִּיוֹד"י הָאֶל"ף וְהַשִּׁי"ן שֶׁאֵין נוֹגְעִין וְתִינוֹק דְּלֹא חָפֵיס וְלֹא טָפֵשׁ מִכִּירִים, וְכֵן אִם חָסֵר קוֹץ הַשְּׂמְאלִי בְּיוֹ"ד, אִם מְהֵנֵּי תִּקּוּן עַל יְדֵי אֵלּוּ הַפְּסוּלִין בְּדִרְאֻבַּד, מִי נֵימָא כְּמוֹ דִּלְעִנְיַן שֶׁלֹּא בְּסִדְרָן מִקַּלְיָנַן וְאָמְרִינַן דְּאֵין זֶה כְּתִיבָה חֲדָשָׁה כֵּיוָן דְּעִקַּר צוּרָתוֹ עָלָיו הָכִי נָמֵי לְעִנְיַן זֶה וְלֹא קָרִינַן בֵּיהּ כָּל שֶׁאֵינוֹ בְּקַשְׁיָרָה אֵינוֹ בִּכְתִיבָה, אוֹ דִּילְמָא כֵּיוָן דְּצָל כָּל פָּנִים עָשָׂה הָאוֹת פְּסוּל וְעַל יְדֵי תִּקּוּנָן שֶׁל אֵלּוּ הַפְּסוּלִין יֵצֵא כָּשֵׁר כְּדִרְאֻבַּד, וְלֹא דְּמֵי לְגְרוּדָה דְּשָׁם אֵינוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּגוּף צוּרַת הָאוֹת כְּלָל. וְאֵין לְהָבִיא רְאָיָה לְהַקֵּל מִדִּנְקַט הַמְחַבֵּר"ם (שם) בְּסוֹף דְּבָרָיו וְזֶה לְשׁוֹנוֹ אֲכָן אִם הָיוּ הַנְּגִיעוֹת בְּגוּף הָאוֹתִיּוֹת עַצְמָן כְּגוֹן בְּרֶגְלֵי הַהֵ"א וְהַקּוֹ"ף אוֹ רַגְלֵי הָאֶל"ף בְּבָּנוּת אוֹ פְּנֵי הָאֶל"ף הָיוּ נוֹגְעִים בְּגַב שְׁתֵּיהֶן וְהָאִשָּׁה הִפְרִידָה אוֹתָן, פְּשִׁיטָא דְּהַסֵּפֶר תּוֹרָה פְּסוּלָה דְּהָא אִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנָם כִּי אִם בְּגָרִירַת כָּל מַה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּפָסוּל לַחֲזֹר וּלְכָתְבוֹ מֵחָדָשׁ וְזֶה מִקְרֵי כְּתִיבָה גְּמוּרָה עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְלֹא נָקַט יוֹתֵר רְבוּתָא דַּאֲפִילּוּ בָּזֶה שֶׁהָיָה לוֹ לְתַקֵּן תִּקּוּן הָאִשָּׁה גַּם כֵּן עַיֵּן צוּרָתוֹ עָלָיו דְּפָסוּל כָּל שֶׁהוֹסִיף בִּכְתִיבָה וְעַל יְדֵי הַכְשֵׁר הָאוֹת, דְּאִפְשָׁר מְשׁוּם דְּהַמְּהַרֵּ"ם רָצָה לְהַשִּׁיב לְהַשּׁוֹאֵל בְּשֶׁאֵלָתוֹ שֶׁשְּׁאָל לְפָנָיו בְּגָרִירַת הָאִשָּׁה אִם כָּשֵׁר וְהֵשִׁיבוּ דְּיֵשׁ חִלּוּק בֵּין גְּרִירָה לִגְרִירָה וְכִדְאִיתָא שָׁם, לָכֵן לֹא נָקַט רְבוּתָא זוֹ וְכֵן מִסְתַּבֵּר. כְּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ו ובסו"ר לב ס"ק סט) דְּקֶשֶׁר שֶׁל דָּל"ת וְאַף שֶׁל יו"ד שֶׁבִּתְפִלִּין שֶׁל יָד יֵרָאֶה דַּאֵין לַעֲשׂוֹתָם כִּי אִם לִשְׁמָהּ וְשֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹתָם עַל יְדֵי אִשָּׁה וְקָטָן, דִּבְכְלַל כְּתִיבָה הָוֶה כְּמוֹ הַשִּׁי"ן שֶׁכְּשֵׁל רֹאשׁ עַיִן שָׁם. וְנִרְאֶה לִי דְּאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה בְּקָטָן שֶׁהוּא בֶּן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה אִם גָּדוֹל עוֹמֵד עַל גַּבּוֹ וּמְצַוֵּהוּ לַעֲשׂוֹת לִשְׁמָהּ אַף שֶׁלֹּא יָדְעִינַן שֶׁהֲבִיאָ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, דִּבְלָאו הָכִי יֵשׁ הַרְבֵּה מִקְלִין בָּזֶה וְכַנַּ"ל (ד"ה או קטן וד"ה כל שפסול), וְגַם לְדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת שֶׁכָּתַב ס"ב עַמּוּד א' דְּבוּר הַמַּתְחִיל שי"ן עַיִן שָׁם אֵין מָקוֹם לָזֶה, וְכָל שֶׁכֵּן דְּאֵין צָרִיךְ לְהַחְמִיר הַקָּטָן הָזֶה לְעַצְמוֹ בָּזֶה אֶלָּא לְדִרְאֻבַּד. וּבִמְקוֹם שֶׁהַמִּנְהָג שְׁגוּיִים לְנָשִׁים לְתַפֵּר תּוֹרָה וְאִי אֶפְשָׁר לְשָׁנוֹת הַמִּנְהָג צָרִיךְ לְהַזְהִיר וּלְהָזֵר שֶׁהַתְּפִירָה רִאשׁוֹנָה וְאַחֲרוֹנָה וְגַם בְּאֶמְצַע יַעֲשֶׂה הַסּוֹפֵר מִקְדָּם וְאַחַר כָּךְ יִתֵּן לְנָשִׁים לְתַפֵּר [פַּתְחֵי תְּשׁוּבָה יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רפ"א (סק"ד)]:

ד * שֶׁכְּתָבָם אֶפִּיקוֹרוֹס. הוּא הָאִדּוּק לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, כֵּן אִיתָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה כתבן מין) וְשָׁכֵ"ר (ניסין שם ד"ה מין) וּבְכֶסֶף מִשְׁנֶה בְּרַמְבַּ"ם הִלְכוֹת תְּפִלִּין פֶּרֶק א' הֲלָכָה י"ג, לְאַפּוֹקֵי מַמַּה שֶׁהֵבִינָה בְּאִיזֶה דְּפוּס בְּרֶשִׁ"י גִּשְׁרִי מ"ה עַמּוּד ב' אֶפִּיקוֹרוֹס יְהוּדִי שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין לְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁזֶּה אֵינוֹ מְפֹרָשׁ רֶשִׁ"י כְּיָרוּשַׁ, הֲגַם שֶׁלְּעִנְיָנִים אֲחֵרִים גַּם זֶה הוּא בִּכְלַל אֶפִּיקוֹרוֹס אֲבָל לֹא לְעִנְיַן זֶה לְעִנְיַן דִּינָא סוֹפֵר בָּזֶה נִרְאֶה לִי פָּשׁוּט דִּצְרִיךְ לִגְנוֹז תְּפִלִּין שֶׁלּוֹ, וְלְעִנְיַן דִּינָא לְעִנְיַן זֶה דִּישְׁרֵף. וְלְעִנְיַן דִּינָא סוֹפֵר בָּזֶה נִרְאֶה לִי פָּשׁוּט דְּצָרִיךְ לִשְׂרֹף וְשָׁפֵא לֹא עָבֵד הַקֶּלַח לִשְׁמָהּ וְשָׁפֵא לֹא כְּתַב הַפְּרִישׁוֹת וְהָאַזְכָּרוֹת לִשְׁמָהּ לֹא הָיָה לוֹ לְהָיוֹר בִּדְרָן חַק תּוֹכוֹת כֵּיוָן דְּאֵינוֹ מַאֲמִין בְּדִבְרֵי חַז"ל וְגַם חֲשׁוּד הוּא לְהַכְשִׁיל לַאֲחֵרִים, מֵיהוּ אִי אִיתְרְמֵי שֶׁעָמְדוּ אֲחֵרִים עַל גַּבּוֹ וְרָאוּ שֶׁנַּעֲשָׂה הַכֹּל כַּהֲלָכָה כְּגוֹן שֶׁהוּא לֹא כָּתַב אֶלָּא אֵיזוֹ אוֹתִיּוֹת בְּהַתְחָלוֹת אֵלּוּ בְּקִנְיָנֵיהֶם אוֹ בְּהַיְרִיעוֹת שֶׁל הַסֵּפֶר תּוֹרָה, אֶפְלּוּ הָכִי יֵשׁ לְעַיֵּן אִם אִישׁ זֶה הוּא בִּכְלַל בַּר קְשִׁירָה. וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה לְהַתִּיר דַּהֲלֹא לְעִנְיַן זְבִיחָה גַּם כֵּן מִירְרֵישׁ מִי שֶׁהוּא בִּכְלַל בַּר זְבִיחָה אָכוֹל מִזְּבִיחָתוֹ וְלֹא מִפִּי שֶׁאֵינוֹ בַּר זְבִיחָה וּכְדִרְאֵיתָא בְּחֻלִּין ג' עַמּוּד ב' תּוֹסָפוֹת דְּבוּר הַמַּתְחִיל סָסָבַר, וַאֲפִלּוּ הָכִי פְּסַק בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ב' סָעִיף ט' דְּצְדוֹקִי וּבַיְתוֹסִי אִם נִכְנַס בְּגַדֵּךְ סַכִּינָם וַאֲחֵרִים עוֹמְדִים עַל גַּבָּם שְׁחִיטָתָם כְּשֵׁרָה, אַלְמָא דְּכֵיוָן דְּאֲחֵרִים עוֹמְדִים עַל גַּבּוֹ זוֹ אַף דְּלֹא כְּתִיבָה קְרֵינַן בֵּהּ שֶׁהֵם בְּנֵי זְבִיחָה וּמַאֲמִינִים בִּמְצַוֹת זְבִיחָה וְכִדְקָרֵשׁ הַפְּרִי מְגַדִּים (שם"ד ס"ק כב) עַיֵּן שָׁם, אִם כֵּן כָּאן נַמִי בְּצִנְעָנִינוּ לְכָאוֹרָה אִם אֲחֵרִים עוֹמְדִים עַל גַּבּוֹ וְרוֹאִין שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ חִסָּרוֹן דְּחַק תּוֹכוֹת שֶׁמְּאֹד מְאֹד בְּמַלְאֹכֶת הַכְּתִיבָה וְגַם שֶׁנִּכְתַּב לִשְׁמָהּ אֵין לִפְסֹל דְּהֲיֵי בְּכְלַל אֶפִּיקוֹרוֹס, וַאֲנַשִׁים כָּאֵלּוּ חוֹשְׁשִׁים שֶׁאֵינָם יְדוּעִ שֶׁאֵינָם יְהוּדִים וּמְצוּי אֵצְלָם חִלּוּל שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָא גַּם כֵּן וְאִם כֵּן דִּינָם כְּמוֹ שֶׁפְּשִׁיטָא לֵיהּ לְהַשַּׁ"ךְ שָׁם (ס"ק כד) לְעִנְיַן קְרָאִים, עַל כֵּן יוֹתֵר טוֹב שֶׁיִּסְתַּלֵּק וְיִכְתֹּב אֲחֵרִים תַּחְתֵּיהֶם, אַף אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְמִקַּם מֻחְמֶת בְּסִדְרָן אוֹ בְּאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם צָרִיךְ עַיִן לְמַעֲשֶׂה:

ז * אֵין לוֹקְחִין וְכוּ' מִכְּדֵי דְּמֵיהֶן וְכוּ'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק יז) בְּמֶה שֶׁכָּתַבְתִּי וְהוּא הַדִּין אִם הֵם פְּסוּלִין מֻחְמֶת עַצְמָם, וְהוּא פְּשׁוּט לְדַעָה זוֹ דְּמֵאי שְׁנָא אִם הוּא פְּסוּל מִשּׁוּם דְּהָאִיר וְאַחֵר שֶׁכָּתְבוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְמִקַּם מֻחְמֶת עַצְמוֹ כְּמוֹ כֵן בְּפָסוּל מֻחְמֶת עַצְמוֹ:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ד (י) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתבן מין): ו (יח) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט): ז (יט) עַיֵּן בְּתוֹסָפוֹת שָׁם (ניסין מה:) דְּבוּר הַמַּתְחִיל מַצָּלִין, וְלָכֵן סְתָם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ: (כ) עוֹלַת תָּמִיד (ס"ק יא):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבְשוּ"ע הרב (ס"ג) הַתִּיר בְּדִיעֲבַד תְּפִירָה ע"י פְּסוּלִין.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah